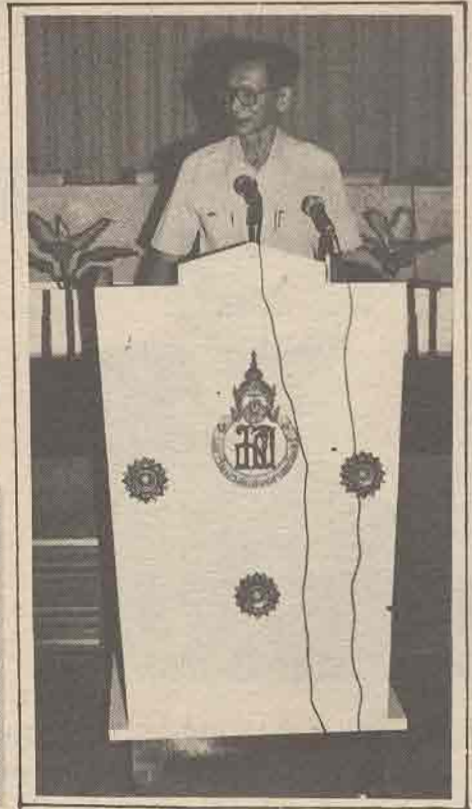

อิสลาม กับความมั่นคง แห่งชาติ

นาวาอากาศตรีประสงค์ สุ่นศิริ
เลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติ
ในการสัมมนาเพื่อจัดตั้งศูนย์อิสลาม
ศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
วิทยาเขตปัตตานี
วันเสาร์ที่ 28 พฤษภาคม 2526

ผมรู้สึกยินดีเป็นอย่างยิ่งที่ได้มีโอกาสรายทพิเศษ เรื่อง "อิสลามศึกษากับความมั่นคงแห่งชาติ" ทั้งนี้เนื่องจากสำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติมีส่วนเกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหาดังกล่าวในภาคใต้มาโดยตลอดนับเป็นเวลาประมาณ 20 ปีมาแล้ว นอกจากนี้ โครงการจัดตั้งศูนย์อิสลามศึกษาในมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ก็เริ่มมาจากแนวความคิดของที่ประชุมสัมมนาหัวหน้าส่วนราชการทั้งในส่วนกลางและในจังหวัดชายแดนภาคใต้ภายใต้การจัดของสำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติเมื่อ 3-4 ปีที่ผ่านมา จนกระทั่งออกมาเป็นนโยบายและบรรจุไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 5 โดยกำหนดให้จัดตั้งศูนย์การศึกษาศาสนาอิสลามที่มหาวิทยาลัย

การสอนหรือการให้ความรู้ทางศาสนาอิสลามที่ถูกต้องแก่ประชาชนเป็นของดีและจำเป็น แต่ก็ควรจะได้เน้นการสอนศาสนาให้สามารถประยุกต์เข้ากับสภาพการดำเนินชีวิตและการพัฒนาเศรษฐกิจ การเมือง และสังคมของประเทศได้เป็นอย่างดีด้วย

สงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี เพื่อเป็นศูนย์กลางการศึกษาศาสนาอิสลามทุกระดับจนถึงขั้นอุดมศึกษา หากพิจารณาวัตถุประสงค์ของการจัดสัมมนาครั้งนี้ที่สำคัญคือ เพื่อสนองตอบนโยบายของรัฐบาล เพื่อระดมทัศนะและความคิดเห็นจากบุคคลและหน่วยงานต่าง ๆ เกี่ยวกับอิสลามศึกษาและเพื่อหาแนวทางและรวบรวมข้อคิดเห็นต่าง ๆ ในการจัดตั้งศูนย์อิสลามศึกษาแล้ว ผมก็มีความยินดีและเห็นความสำคัญของการสัมมนาครั้งนี้เป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากจะเป็นอย่างก้าวที่สำคัญในการดำเนินการก่อตั้งและดำเนินงานของศูนย์

อิสลามศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ บรรลุเป้าหมายนโยบายของรัฐบาล และสนองตอบความต้องการของประชาชนที่นับถือศาสนาอิสลามได้เป็นอย่างดีต่อไปด้วย

จังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นส่วนหนึ่งของปัญหาที่มีอยู่ในบ้านเมืองของเราขณะนี้ แต่เป็นส่วนที่ค่อนข้างจะมีปัญหาหนักและสลับซับซ้อนยุ่งยากกว่าภาคอื่น ๆ เนื่องจากมีปัจจัยเกี่ยวข้องที่แตกต่างกันหลายประการ และเป็นปัญหาที่สะสมเรื้อรังมานาน "ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของเศรษฐกิจ สังคมหรือการที่แตกต่างกันทางด้านความเป็นอยู่ใน

ชีวิตประจำวันของประชาชน เรื่องของ ภาษา ศาสนา ความปลอดภัย หรือการ ประพฤติปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ที่ไม่ดี ก่อความเดือดร้อนให้กับประชาชน

ในปัญหาต่าง ๆ ดังกล่าว ปัญหา ด้านศาสนาและภาษาคูจะเป็นปัญหาที่ สำคัญมากที่สุดและเป็นปัญหาเรื้อรัง มานาน ทั้งนี้เพราะประชาชนส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลามและพูดภาษามลายู ท้องถิ่นในชีวิตประจำวัน ไม่นิยมพูด ภาษาไทย เขานิยมขนบธรรมเนียมประเพณี ที่แตกต่างไปจากคนไทยที่นับถือศาสนา พุทธ มีความเชื่อมั่นศรัทธาในศาสนา และจารีตประเพณีของเขาอย่างแน่น แ่นัน วันหนึ่ง ๆ เขาทำละหมาด 5 เวลา การที่เขานิยมให้บุตรหลานของเขาได้ เรียนรู้ทางศาสนา จะยากจนอย่างไร เขาก็จะต้องไปเมกกะและพยายามส่ง บุตรหลานของเขาไปเล่าเรียนสูงขึ้นใน ต่างประเทศ รัฐธรรมนูญกำหนดสิทธิ เสรีภาพเต็มที่ในการที่คนไทยจะนับถือ ศาสนาใดก็ได้ พระมหากษัตริย์เป็นองค์ อัครศาสนูปถัมภกทุกศาสนาในประเทศไทย ความแตกต่างในเรื่องเหล่านี้อันที่ "จริงแล้วไม่ใช่ตัวปัญหาที่ก่อความไม่ เข้าใจระหว่างกัน ใครจะนับถือหรือ คิดอย่างไรในเรื่องที่เกี่ยวกับความศรัทธา เชื่อถือในสิ่งที่เขาคิดว่าจะทำให้ชีวิต ของเขาดีขึ้น มีศีลธรรม คุณธรรมดีขึ้น ผมเห็นว่าไม่น่าจะมีอะไรเสียหายที่จะ ต้องไปยั้ง ยกเว้นอย่างเดียว คือ การ ที่มีบุคคลบางคนหรือบางกลุ่มบางพวก ได้ใช้เงื่อนไขจุดอ่อนต่าง ๆ เหล่านี้ สร้างความเข้าใจผิดเพื่อผลประโยชน์ ของกลุ่มบุคคลเหล่านั้นเอง จึงจะเป็น เรื่องที่ก่อให้เกิดปัญหาขึ้นและต้อง แก้ไข ในสมัยก่อนเขาจัดตั้งปอเนาะ เพื่อเป็นสถานสอนศาสนาขึ้นมาแต่ เป็นโรงเรียนที่ไม่ถูกต้องตามกฎหมาย

ก็โดยมุ่งหวังที่จะให้บุตรหลานของเขา ได้มีที่เรียนรู้ทางศาสนา เวลาว่างเขาก็ ไปทำการเกษตร เช่น สวนยาง สวน มะพร้าว พ่อแม่ก็พอใจว่าบุตรหลาน ของตนเป็นมุสลิมที่ดีมีความรู้ทางศาสนา และสามารถประกอบอาชีพของตน เองได้ แต่ก็มิบุคคลบางคนที่ไม่ดีไป อาศัยความแตกต่างทางด้านศาสนาและ ภาษามาไปปลุกระดมทางการเมือง ยั ดเยียดสั่งสอนอบรมผิด ๆ จากหลัก ศาสนา แนะนำไม่ให้เด็กพูดภาษาไทย โดยอ้างว่าเป็นบาป ปัญหาดังกล่าวนี้น สภาความมั่นคงแห่งชาติได้ร่วมกับ ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องดำเนินความ พยายามในการแก้ไขมาโดยตลอด และ รัฐบาลทุกรัฐบาลที่ผ่านมาต่างก็ถือเป็น นโยบายสำคัญที่จะต้องมีการแก้ไขปัญหา ต่าง ๆ ของจังหวัดชายแดนภาคใต้อย่าง จริงจัง โดยเฉพาะการให้เยาวชนรุ่น ใหม่มีทัศนคติที่ถูกต้อง

หากย้อนกลับไปดูนโยบายและ การดำเนินการของรัฐบาลในการแก้ไข ปัญหาทางด้านภาษาและการเรียนรู้ ทางศาสนาที่ถูกต้องแล้ว จะเห็นได้ว่า ทางราชการได้ยื่นมือเข้าไปช่วยเหลือ และปรับปรุงปอเนาะ ซึ่งเป็นสถานสอน ศาสนาอิสลามให้แปรสภาพเป็นโรงเรียน ราษฎร์สอนศาสนาอิสลาม มีการส่งครู ไปช่วยสอน จัดหาอุปกรณ์การเรียน การสอนและงบประมาณต่าง ๆ เข้าไป ช่วยเหลือให้การอุดหนุนทางวิชาการ สงเคราะห์แก่โรงเรียนราษฎร์สอน ศาสนาอิสลามบางโรงเรียนที่มีขนาดใหญ่ และเป็นของนิติบุคคลเพื่อสร้างความ เข้มแข็งมั่นคงให้กับโรงเรียนและเป็น ตัวอย่างของชุมชน นอกจากนี้โรงเรียน ของรัฐทั้งในระดับประถม มัธยม และ ระดับอุดมศึกษาบางแห่ง ก็ได้จัดให้มี หลักสูตรการสอนศาสนาอิสลามขึ้น

แล้ว ทั้งนี้โดยพิจารณาจากสภาพข้อเท็จจริงของจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่ง ประชากรส่วนใหญ่ นับถือศาสนาอิสลาม และเขาต้องการให้บุตรหลานของเขา ได้ศึกษาและมีความรู้ทางศาสนาเพื่อ ความเป็นมุสลิมที่ดีซึ่งก็มีอัลกุรอาน เองก็ได้กำหนดเรื่องการศึกษาไว้ว่า "มุสลิมที่ดีต้องศึกษาทั้งทางโลกและ ทางธรรม" การใฝ่ใจขีตมันศึกษาวิชา ศาสนาเป็นสิ่งที่ดี ทำให้เป็นคนมีวินัย กล่อมเกล่าจิตใจเป็นพลเมืองดี แต่ใน ทางโลกมุสลิมก็จำเป็นต้องศึกษาหา ความรู้เพื่อจะได้เป็นคนดีพร้อมสมบูรณ์ และเป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติอย่าง จริงจัง ประกอบสัมมาชีพเป็นพลเมืองดี การศึกษาจึงต้องควบคู่กันไป รัฐก็ได้เล็ง เห็นถึงความสำคัญของการศึกษาของ ชาวไทยที่นับถือศาสนาอิสลาม จึงได้ ทุ่มเทดำเนินการเป็นพิเศษตามกำลัง เงินงบประมาณและขีดจำกัดทางทรัพยากร ของประเทศ

ในระยะเริ่มแรกของการแก้ไข ปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ไม่ว่าจะ เป็นการกำหนดนโยบายหรือการ ดำเนินการของส่วนราชการต่าง ๆ ที่ เกี่ยวข้อง มักจะเน้นทางด้านภาษาไทย และความรู้สึกในความเป็นคนไทย ทั้งนี้เพราะภาษาเป็นเครื่องกำหนดความ เป็นชาติ ในสมัยเมื่อ 20 กว่าปีที่ผ่าน มา ประชาชนในพื้นที่จังหวัดชายแดน ภาคใต้ ยกเว้นจังหวัดสตูล พูดภาษาไทยได้น้อยมาก แม้จะสามารถพูดภาษาไทยได้ ก็มักไม่นิยมพูดและเด็กที่จบ การศึกษาภาคบังคับไปแล้วเมื่อกลับไป อยู่บ้าน ก็ไม่นิยมพูดภาษาไทย จึงทำให้ ลืมและไม่สามารถพูดภาษาไทยได้ใน เวลาต่อมา พระราชดำรัสของพระบาท สมเด็จพระเจ้าอยู่ รัชกาลปัจจุบัน ซึ่ง มักจะอ้างเชิญอ้างถึงอยู่เสมอ ๆ คือ

กระแสพระราชดำริสเมื่อคราวเสด็จเยี่ยมพสกนิกรจังหวัดยะลา เมื่อ 23 มีนาคม 2502 ที่ว่า “การศึกษาที่นี่สำคัญมาก ให้พยายามจัดให้ดี ให้พลเมืองสามารถพูดภาษาไทยได้ แม้จะพูดได้ไม่มากนัก เพียงแต่พอรู้เรื่องกันก็ยังมีดี เพราะเท่าที่ผ่านมานคราวนี้ มีผู้ไม่รู้ภาษาไทย ต้องใช้ล่ามแปล ควรให้พูดเข้าใจกันได้เพื่อสะดวกในการติดต่อซึ่งกันและกัน” กระแสพระราชดำรินี้เป็นเครื่องยืนยันถึงสภาวะการรู้ภาษาไทยของพี่น้องมุสลิมจังหวัดชายแดนภาคใต้ เมื่อ 20 กว่าปีที่ผ่านมามี และกระแสพระราชดำริดังกล่าวเป็นจุดเริ่มต้นของการดำเนินการเพื่อให้ประชาชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ สามารถพูดภาษาไทยได้มากขึ้น

นโยบายความมั่นคงเกี่ยวกับจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่กำหนดในระยะแรก ๆ คือ นโยบายเกี่ยวกับปอเนาะ ซึ่งกำหนดมาตั้งแต่ปี 2509 ที่ให้ปอเนาะที่มีอยู่แล้วมาจดทะเบียนและแปรสภาพเป็นโรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลาม โดยดำเนินการเป็นขั้นตอนในเวลาที่เหมาะสม ซึ่งก็ได้สิ้นสุดนโยบายการแปรสภาพปอเนาะเป็นโรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลามในปี 2514 นโยบายต่อโรงเรียนประเภทนี้ในระยะต่อมาจึงเป็นนโยบายว่าด้วยการปรับปรุงและส่งเสริมคุณภาพของโรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลามเพื่อให้มีความเข้มแข็งในการเรียนการสอนเพิ่มมากขึ้น การที่กำหนดนโยบายและมุ่งต่อปอเนาะก็คือด้วยตระหนักว่าปอเนาะเป็นสถาบันการศึกษาที่สำคัญ ซึ่งแต่เดิมมีการสอนแต่เฉพาะวิชาศาสนา และไม่มีหลักสูตรเวลาเรียนที่แน่นอน ประกอบกับมุสลิมในพื้นที่นิยมส่งบุตรหลานของตนเข้าเรียนเป็นจำนวนมาก ความมุ่งหมายของการปรับปรุงปอเนาะ

นอกจากเพื่อให้เป็นสถานสอนศาสนาอิสลามที่ถูกต้องแล้ว ยังต้องการให้มีการสอนวิชาสามัญและภาษาไทยแก่นักเรียนที่เรียนศาสนาควบคู่กันไปด้วย ซึ่งนอกจากจะเป็นการเรียนรู้ศาสนาที่ถูกต้องมีระบบและหลักสูตรการเรียนการสอนแล้ว ยังจะช่วยแก้ปัญหาการรู้ภาษาไทยด้วย และเยาวชนที่ศึกษาในโรงเรียนประเภทนี้ก็มีโอกาสที่จะศึกษาต่อในระดับสูงทั้งสายสามัญและสายอาชีพขึ้นไปอีกอันจะเป็นการช่วยยกระดับการครองชีพ และชีวิตความเป็นอยู่ให้ดียิ่ง ๆ ขึ้นไปได้

ในระยะต่อมา สภาความมั่นคงแห่งชาติก็ได้ตระหนักว่า นอกจากเป้าหมายในการส่งเสริมให้ชาวไทยที่นับถือศาสนาอิสลามในจังหวัดชายแดนภาคใต้นิยมและพูดภาษาไทยเพิ่มมากขึ้นแล้ว ยังจะต้องปลูกฝังให้เขามีทักษะที่ถูกต้องในความเป็นคนไทย นอกจากนี้ยังจะต้องส่งเสริมให้คนไทยที่นับถือศาสนาอิสลามในจังหวัดชายแดนภาคใต้ให้เข้ารับการศึกษาในโรงเรียนสายสามัญสายอาชีพ และการศึกษานอกโรงเรียนให้มากขึ้น รวมทั้งการให้สิทธิพิเศษในการเข้ารับการศึกษาตามความต้องการของท้องถิ่น โดยให้เป็นโครงการในลักษณะชั่วคราว และสนับสนุนการศึกษาชั้นสูงแก่บรรดาบุตรหลานของผู้นำท้องถิ่น -- และผู้นำศาสนา ปรับปรุงหลักสูตรการศึกษาระดับต่าง ๆ และให้สอดคล้องกับการประกอบอาชีพด้วย ป้องกันและยับยั้งหรือทำความเข้าใจกับเยาวชนมิให้ฝ้ายตรงข้ามสวรส่างไปปรับการศึกษาของกลุ่มประเทศอิสลามเพื่อจุดมุ่งหมายในการดำเนินการก่อการร้ายในประเทศ และอำนวยความสะดวกในการเดินทางไปศึกษาเพื่อแสวงบุญของชาวไทยที่นับถือศาสนา

อิสลาม ส่งเสริมให้ชาวไทยที่นับถือศาสนาอิสลามได้เข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่น และเปิดโอกาสให้ผู้นำท้องถิ่นได้แสดงความคิดเห็นและเข้ามามีส่วนร่วมอย่างจริงจังกับเจ้าหน้าที่บ้านเมือง ในการแก้ปัญหาทางการเมืองและสังคมจิตวิทยา

อาจกล่าวได้ว่า เป้าหมายและแนวนโยบายของทางราชการในการพัฒนาและส่งเสริมการศึกษาของชาวไทยที่นับถือศาสนาอิสลามในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่เป็นอยู่ในปัจจุบันและที่จะพัฒนาต่อไปในอนาคตทั้งในด้านการเรียนรู้ทางศาสนาที่ถูกต้องและการเรียนรู้วิชาสามัญและวิชาชีพ มีอยู่พร้อมพร้อมและน่าจะถือได้ว่าเป็นแนวทางที่ถูกต้อง สนองประโยชน์ของประเทศชาติและความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น แต่ในข้อเท็จจริงยังมีปัญหาในทางปฏิบัติอยู่บ้าง โดยเฉพาะการที่ไม่อาจดำเนินการได้อย่างรวดเร็วได้อย่างที่เราต้องการ สาเหตุที่สำคัญประการหนึ่ง คือ ปัญหาต่าง ๆ ในจังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นปัญหาพิเศษสลับซับซ้อนและหมักหมมมานาน โดยเฉพาะเป็นปัญหาทางสังคมจิตวิทยา ซึ่งย่อมจะต้องใช้ระยะเวลาพอสมควรในการดำเนินการแก้ไขปัญหา อย่างไรก็ตาม การดำเนินการที่ผ่านมาโดยเฉพาะปัญหาภาษาไทยนั้นดูจะลดปัญหาลงไปเป็นอันมากแล้ว ขณะนี้ประชาชนสามารถพูดภาษาไทยได้เพิ่มมากขึ้น และเชื่อว่าในอนาคตอันไม่ไกลนักประชาชนที่ไม่พูดภาษาไทยจะสามารถพูดภาษาไทยได้ดีพอ ๆ กับภาษามลายูท้องถิ่น โครงการต่าง ๆ เช่น การเตรียมภาษาไทยก่อนขึ้นเรียนประถมปีที่ 1 ที่เราเรียกว่า โครงการขั้นเด็กเล็ก โครงการช่วยเหลือนักเรียนในชั้นเรียนปกติ

โครงการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน และโครงการปรับปรุงหลักสูตรและหนังสือเรียนให้สอดคล้องกับท้องถิ่น จะช่วยให้การเรียนรู้ภาษาไทยของชาวไทยที่นับถือศาสนาอิสลามที่ยังไม่รู้ภาษาไทยเป็นไปด้วยดี นอกจากนี้โครงการสอนศาสนาอิสลามในโรงเรียนของรัฐ โครงการปรับปรุงโรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลาม และโครงการจัดตั้งศูนย์อิสลามศึกษาในระดับมหาวิทยาลัย ยังจะช่วยให้มีการเรียนการสอนศาสนาอิสลามอย่างถูกต้องได้อีกด้วย

ในด้านการศึกษาศาสนาอิสลามที่ผ่านมาทางราชการได้ปรับปรุงป้อนะให้ เป็นโรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลาม และดำเนินการส่งเสริมพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนของโรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลามอยู่ในปัจจุบัน นอกจากนี้ยังได้เริ่มดำเนินการสอนศาสนาอิสลามในโรงเรียนของรัฐทุกระดับตั้งแต่ประถม มัธยม จนถึงระดับอุดมศึกษา จะเห็นได้ว่ากระบวนการเรียนการสอนศาสนาอิสลามตามความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นเป็นไปอย่างกว้างขวางและอย่างเป็นระบบ

ทุกระดับทั้งในโรงเรียนของรัฐและของเอกชน ในระดับอุดมศึกษาซึ่งรัฐมีนโยบายและแผนที่จะจัดตั้งศูนย์อิสลามศึกษาในมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานีนั้น ก็เพื่อที่จะอุดช่องว่างในการศึกษาศาสนาอิสลามซึ่งที่ผ่านมามีแต่ระดับประถมและมัธยม แต่ในระดับอุดมศึกษาผู้ที่สนใจใฝ่ศึกษาทางศาสนาจะต้องไปศึกษาในต่างประเทศโดยเฉพาะในมาเลเซีย และตะวันออกกลาง ซึ่งระดับมาตรฐานการศึกษาศาสนามีความแตกต่างกันออกไป การเดินทางไปศึกษาดังกล่าวบางคนต้องใช้จ่ายเงินส่วนตัว บางคนก็อาศัยเงินทุนจากต่างประเทศไปศึกษากันคนละหลาย ๆ ปี กลับมาก็มีปัญหาในเรื่องคุณภาพที่ ก.พ. ไม่รับรองและบางคนก็ทำงานทำได้ยาก โดยเฉพาะการเข้ารับราชการ เนื่องจากวุฒิการศึกษาต่ำกว่ามาตรฐานที่ ก.พ. รับรอง และส่วนใหญ่ไปศึกษาทางด้านศาสนาแท้ ๆ ในขณะที่ความต้องการตลาดแรงงานในบ้านเราแถบและจำกัด จึงทำให้บุคคลเหล่านี้ประสบปัญหาในการประกอบอาชีพและการได้รับค่าจ้างตอบแทนซึ่งมักได้รับต่ำ ทางราชการตระหนักในปัญหาเหล่านี้และพยายามที่จะแก้ไขและดำเนินการช่วยเหลือ นอกจากนี้ ในอดีตความแตกต่างทางด้านศาสนาได้ถูกใช้เป็นเครื่องมือของบุคคลไม่ดีบางคนในการแบ่งแยกความเป็นคนไทย รวมทั้งโฆษณาปลุกปั่นว่ารัฐบาลไทยกดขี่ข่มเหงผู้ที่นับถือศาสนาอิสลาม

ดังนั้น การจัดตั้งศูนย์อิสลามศึกษาขึ้นในพื้นที่มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ซึ่งนอกจากจะช่วยรับผู้ที่จบการศึกษาวิชาศาสนาและวิชาสามัญในโรงเรียน-ระดับมัธยม

เพื่อศึกษาศาสนาในระดับสูงโดยมีคุณภาพและมีมาตรฐานได้รับการรับรองคุณภาพแล้ว ยังเป็นทางเลือกให้บุคคลเหล่านี้ศึกษาต่อไปในประเทศแทนที่จะไปศึกษาต่อในต่างประเทศแต่ทางเดียวตั้งแต่ก่อน ผมคิดว่าถ้าเราสามารถจัดเตรียมสถานสอนศาสนาไว้ให้ได้มากพอและอย่างมีคุณภาพแล้ว พ่อแม่ผู้ปกครองก็คงไม่อยากจะเสียเงินทองส่งบุตรหลานของตนไปเรียนไกล ๆ ในต่างประเทศ นอกจากนี้ ผมเชื่อว่าการศึกษาภายในประเทศของเราจะเป็นการดีต่อบุคคลเหล่านี้ เนื่องจากสามารถให้ความรู้ได้ตรงกับหลักศาสนาตรงกับสภาพของความเป็นจริงของบ้านเมือง และสอดคล้องกับวิถีชีวิตของชุมชนอีกด้วย ศูนย์อิสลามศึกษานอกจากจะเป็นศูนย์การเรียนการสอนวิชาศาสนาและศิลปวิทยาการเกี่ยวกับศาสนาอิสลามเพื่อสนองความต้องการของชุมชนมุสลิมแล้ว ยังจะอำนวยความสะดวกต่อทางราชการในการเป็นแหล่งของความรู้ทางศาสนาและภาษาอาหรับที่จะใช้ประโยชน์ในทางราชการ และในการติดต่อสัมพันธ์กับประเทศที่นับถือศาสนาอิสลามต่าง ๆ โดยเฉพาะกลุ่มประเทศตะวันออกกลางได้เป็นอย่างดี ทั้งจะเป็นศูนย์กลางวิจัยเกี่ยวกับศาสนาอิสลามที่สอดคล้องและเป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติและประชาชนต่อไปในอนาคต

ผมมีความเห็นว่า การเรียนรู้ทางศาสนาแต่เพียงอย่างเดียวแม้ว่าจะเป็นประโยชน์ต่อการปลูกฝังให้คนเป็นคนดี ประพฤติปฏิบัติดีตามหลักของศาสนาที่ถูกต้อง แต่ก็ดูจะเป็นการศึกษาในวงจำกัดเฉพาะทางด้านศาสนาอิสลาม แต่เพียงศาสนาเดียว ในสังคมของไทยซึ่งประกอบด้วยประชาชนที่นับถือ

ศาสนาต่าง ๆ โดยเฉพาะมีประชาชนที่นับถือศาสนาพุทธเป็นจำนวนมาก การเรียนรู้หลักศาสนาอื่นนอกเหนือไปจากหลักและปรัชญาแห่งศาสนาที่ตนนับถือในลักษณะของศาสนาเปรียบเทียบโดยเฉพาะในการศึกษาระดับอุดมศึกษานั้น น่าจะเป็นประโยชน์ต่อการสร้างความเข้าใจและความสมานฉันท์ของคนในชาติ รวมทั้งความเป็นเอกภาพและความมั่นคงของประเทศ นอกจากนี้การศึกษาระดับอุดมศึกษา ไม่ว่าจะ เป็นวิชาใด ๆ นอกจากจะมีหลักสูตรวิชาในแต่ละสาขาโดยเฉพาะแล้ว ควรจะได้มีวิชาที่ว่าด้วยพื้นฐานทางด้านเศรษฐกิจ การเมือง การปกครอง และสังคมของประเทศ ควบคู่ไปด้วย ทั้งนี้ เพื่อให้ผู้เข้ารับการศึกษาได้มีความรู้ความเข้าใจในพื้นฐานการเมือง การปกครองของประเทศอันจะเป็นประโยชน์ต่อผู้เข้ารับการศึกษาเองรวมทั้งประเทศชาติ โดยส่วนรวมด้วย ประเด็นดังกล่าวนี้ ผมเห็นว่าจำเป็นอย่างยิ่งที่ที่ประชุมสัมมนานี้จะได้เสนอแนะแนวทางในการกำหนดหลักสูตรและวิชาที่จะทำการสอนให้เหมาะสมต่อไป

มีความจริงอยู่ประการหนึ่งว่าการบังคับกะเกณฑ์อะไรต่อมิอะไรโดยไม่มีสิ่งใดให้เขาเลยนั้น เป็นการกระทำที่ผิดกฎธรรมชาติและไม่เป็นการแก้ปัญหาที่ตรงจุด การจัดการเรียนการสอนศาสนาอิสลามแก่ชาวไทยที่นับถือศาสนาอิสลามในพื้นที่นี้ซึ่งมีอยู่ถึงร้อยละ 80 นั้น จะต้องมีความพร้อมในทุกระดับทั้งปริมาณและคุณภาพ การปรับปรุงพื้นฐานการศึกษาเป็นเรื่องสำคัญยิ่ง มีคำกล่าวที่ว่า ถ้าคิดทำงานเพียงปีเดียวให้ปลูกข้าว ถ้าคิดทำงานสิบปีให้ปลูกต้นไม้ใหญ่ แต่ถ้าคิดทำงานร้อยปีแล้วก็ให้ปลูกคน งานการศึกษา

16 รุสมีแล

ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่มีความสำคัญในทุกระดับ นับตั้งแต่ระดับก่อนเข้าเรียนชั้นประถมซึ่งเป็นการศึกษากลับกับจบจนกระทั่งระดับอุดมศึกษานอกจากจะมุ่งต่อการแก้ไขปัญหา-การไม่พูดภาษาไทยและการให้ความรู้ทางศาสนาอิสลามอย่างถูกต้องและอยู่ร่วมกับประชาชนชาวไทยที่นับถือศาสนาอื่นอย่างสงบสุขและสมานฉันท์แล้ว ยังจะต้องคำนึงถึงการศึกษาที่จะพัฒนาเศรษฐกิจ สังคมและชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ให้ทัดเทียมกับประชาชนในภาคอื่น ๆ ของประเทศด้วย

สุดท้ายนี้ ผมมีข้อสังเกตบางประการที่ขอฝากให้ผู้เข้าร่วมสัมมนาได้ช่วยกันพิจารณา เพื่อให้ศูนย์อิสลามศึกษาแห่งนี้เป็นประโยชน์ต่อประชาชนและประเทศชาติอย่างแท้จริงดังนี้

1) การสอนหรือการให้ความรู้

ทางศาสนาอิสลามที่ถูกต้องแก่ประชาชนเป็นของดีและจำเป็น แต่ก็ควรจะได้เน้นการสอนศาสนาให้สามารถประยุกต์เข้ากับสภาพการดำเนินชีวิตและการพัฒนาเศรษฐกิจ การเมือง และสังคมของประเทศได้เป็นอย่างดีด้วย

2) ควรจะได้มีวิชาพื้นฐานทางด้านเศรษฐกิจ การเมืองการปกครอง และสังคมของไทยควบคู่กับวิชาศาสนาด้วย

3) โดยที่ศาสนาอิสลามมีความละเอียดอ่อน ดังนั้นนอกจากจะต้องสอนให้ถูกต้องตามข้อบัญญัติในคัมภีร์อัลกุรอานแล้ว ยังจะต้องให้ผู้รู้ทางศาสนาและเป็นที่ยอมรับของสังคมมาเป็นผู้สอนด้วย ทั้งนี้เพื่อให้บัณฑิตที่จบการศึกษามีคุณภาพตามมาตรฐานและเป็นที่ยอมรับทั้งภายในและภายนอกประเทศ

4) การจัดตั้งและการดำเนินการของศูนย์อิสลามศึกษา จะต้องให้ประชาชน โดยเฉพาะมุสลิมทั้งภายในและภายนอกประเทศได้เข้ามามีส่วนร่วมและสนับสนุนด้วย เพื่อความก้าวหน้าและความเข้าใจอันดี ส่วนวิธีดำเนินการกับต่างประเทศ ก็ขอให้ร่วมพิจารณาหารือกับส่วนราชการที่เกี่ยวข้องเพื่อความรอบคอบ เช่น กระทรวงการต่างประเทศ กระทรวงมหาดไทย และกรมวิเทศสหการ เป็นต้น การดำเนินการเช่นนั้นจะทำให้ศูนย์อิสลามศึกษา เป็นแหล่งวิทยากรและการค้นคว้าวิจัยทางด้านศาสนาอิสลามที่สำคัญต่อไป

5) การดำเนินการและการผลิตบัณฑิตของศูนย์นั้นนอกจากจะคำนึงถึงคุณภาพการเรียนการสอนแล้ว ควรจะได้คำนึงถึงความต้องการของตลาดแรงงานของประเทศและของท้องถิ่นเกี่ยวกับแขนงวิชานั้นด้วย